AD ILLUSTRISS.MOS ET REUERENDISS.MOS PRINCIPES. ET DOMINOS ATQUE...

Manoel Constantino

ILLVSTRISSIMIS ET REVERENDISSIMIS PRINCIPIBVS S. R. E. CARDINALIBVS.

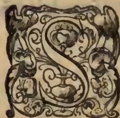
Doctor Emanuel Constantinus Sacri Collegij Clericus. S. P. D.

VM multæ sint res, quæ virum optimum facile probare possint, tum nulla illustrior præstantiorq. quam grata beneficiorum memoria; quæ quamuis in me maxima sit, eo hactenus fuit obscura; cum nulla occasio sese mihi obtulerit, significandæ meæ erga D.V. Illustrissimas voluntatis. Nam quantum illis debeam; sic omnibus notum est, vt idipsum dissimulare non possim. Optarem equidem; vt in me tanta dicendi, vis atque facultas esset. Et tantum temporis ad scribendum dari, vt in tot tantisq. laudibus accurate percensendis, copiose exornandis, artificiose exagerandis; ostentare me possem. Vt enim pictor; cui in exigua tabella ingens aliqua hominum multitudo exprimenda est, nonnullorum vultus tantum atque ora multorum summa modo capita ostendit; totum reliquum corpus abscondit, ita me cum D.V. Illustrissimarum innumerabiles laudes in hac breui Epistola concludere vellem, significare, & delibare potius quàm ostendere necesse fuit. Accipiant ergo hoc nostræ tenuitatis munusculum, quod si gratum fuisse cognouero ad alia elucubranda me quam diligentissime accingam. Valete. Romæ pridie Kalendas Martij 1597.

AD BEATISSIMAM VIRGINEM MARIAM DEI MATREM.

Quæ Religiosissime colitur in Aede Lauretana.

ANCTA parens & nata tui (res
mira) parentis.
Quodq. magis mirum est: Filia, sponsa, parens.
Vt teneri pro matre gemunt in ouilibus agni;
Dum sæuus caulas sæuit odore lupus.
Sic tua supplicibus expandas brachia votis,
Optatamque feras Virgo rogamus opem.
Aspice; quam crebris nos ictibus impetit hostis;
Aspice, sidereus quam procul orbis abest.
Ad te confugimus, veræque salutis egeni,
Vitæ expectamus deficientis opem.
Dirige deuoti gressus ad sidera serui,
Et pia? vis igitur. mater es? ergo potes.

Ad eamdem Beatissimam Virginem Mariam.

ALma parẽs hominũ superas Regina per auras,
Quæ geris ardenti Sceptra corusca manu.
Cuius ad os oculosque domus stupet alta Tonãtis,
Et ferit auratas aurea turbas liras.

Cuius ad excelsos Phæbi rota fulgida vultus,
Amittit radios lumine victa suos.
O decus o Summi nitidissima ianua Cæli,
Ianua quæ facilem pandis ad astra viam.
O iubar o præsens æternæ gloria gentis,
O spes humanis vna relicta malis.
Si pia; te lachrimæ tangunt gemitusque dolentū,
Si nomen veræ sola parentis habes.
Respice luminibus cælo pietatis ab alto
O Genitrix, nati vulnera sæua tui.
Respice me trans fixa graui tua viscera telo:
Respice iactatas ore madente preces.
Quot premis incedens altas super ætheris arces
Sidera per geminos conspicienda Polos.
Tot mea sunt in te, & rerum commissa parentem
Crimina, quæ trepidans te meminisse pauet.
Et ni summa foret Summi patientia Regis,
Qui placido tantum sustinet ore nefas.
Iam me terra sinu patefacta vorasset aperto,
Et premerent imis stagna profunda vadis.
Nempe cupis Virgo tuis succurrere natis,
Et tibi nil summa qui sedet arce negat.
Quō pia me vertam? Si tu mihi lumina vertis?
Quem moueat; si te non mea plaga mouet.
Si quis erit qui Virgo tuam confugat ad aram,
Hic subito sæuo tutus ab hoste fuit.
Nunc igitur vultus lachrimarum fonte madentes.

Et singultantes commiserare sonos.
Accelera pia mater, abit mens, vita recedit,
Si tua ferre citam dextra moratur opem.
Si vacat hospitio lachrimanti sidera vultus
Ad dominumque velis pauca referre meum.
Lingua tremens hæret medio contracta palato;
Ora verecundo tincta rubore cadunt.
Rogo per immensi crudelia vulnera nati;
Qui me nox erebi ne voret ima tulit.
Per latus infando traiectaque viscera ferro;
Ante (nefas) oculos quæ patuere tuos.
Ne pia ne lachrimis oculos auerte benignos,
Neue tuam lapso protrahe sancta manum.
Non flectenda tibi Solimæ sunt viscera gentis;
Non tibi sunt duris corda mouenda feris.
Sed quem sacrato conceptum ventre tulisti,
Quique tuo iacuit Sarcina grata sinu.
Hunc mihi concilia quando potes omnia mater,
Hoc amor hoc pietas te tua magna rogat.

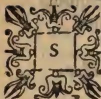
Ad eamdem Beatissimam Verginem.

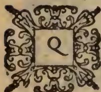
A STRORVM decus, & superi laus inclita Regni,
Et veteres toties quam cecinere tubæ.
Aduersum stygium tua dextera milItat hostem

Nec vacat officio ſegnis inerſque pio.
Te vocat ad Medum tendens mercator Hydaſpem,
Seu crebro tortas vortice tranat aquas.
Et qui letali traiectus pectora ferro,
Hoſtilem moriens corpore plangit humum.
Et qui complexu laceratæ membra carinæ
Laſſa procelloſis corpora iactat aquis.
Quique ſedet duris religatus crura cathenis,
Ipſe tuam cæco carcere poſcit opem.
Audis, & è celſo requiem concedis olimpo,
Quamlibet æratas non timet ille fores.
Singula quid referam? per te miteſcere chieſtum
Cernimus, offenſi cum tonat ira Dei.
Sæpe tuis precibus genitor ſua tela reponit,
Fulmina cum celſa torquet ab arce poli.
Ergo cum toties ſeſe tibi debeat orbis;
Cum celebrent nomen fœmina virque tuum;
Sancta precor miſerere animum, & ſolare dolentē,
Et ſolitam duris caſibus affer opem.
Eripe me ventis, & habenti nubila ponto;
Infidum raucis nam mare feruet aquis.
Quaſſatamque ratem pelagi indignantibus vndis,
Fac precor in portus aura ſecunda ferat.

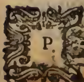
Ad Christum natum.

I Rex es cæli? tua ſunt vbi Regia ſce-
ptra?
Si bonus es paſtor? dic vbi agreſte
pedum?
Si Dux es terræ? tua ſunt vbi bellica ſigna?
Si Deus es? rutilum dic vbi fulmen habes?
Sic ego: ſic tacitus viſus mihi dicere Chriſtus:
Sceptra, pedum, ſignũ, fulmen, obumbrat amor.

Ad eumdem.

VID non tentat amor radiantibus
aureus alis;
Quo ruit ætherea tractus ab arce
Deus.
Facta merent noſtri primi genitoris Adami;
Naſcitur omnipotens vt mea damna luat.
Naſcitur, vt poſſint illo naſcente renaſci;
Quæ vitijs penitus corda ſepulta iacent.

Ad Paſtores.

ASTORES; quæ cauſa moræ? prope-
rate viciſſim;
Viſite iam natum ruſtica turba Deum.
Ferte agnos hædos, & preſſi munera
lactis,

Et

Et pro purpureis Lilia ferte rosis.
Cur puero placeant pastorea munera tantum
Quæritis? iste puer pastor vbique fuit.

Amor feruens peccatoris ad Christum in Præsepio.

T sedet arbutea Cignus sub fronde Canorus;
Mille sonans querulo dulciter ore modos:
Vt gemit herboso tristis philomela sub antro;
Saucia cum luctus promit amore suos.
Tollit vt ad ripas cantus vocalis Aëon,
Cum Fluuius strepitus addit & ipse suos.
Sic ego te lachrimis exul bone Christe requiro;
Quis mihi det votis accubuisse meis.
Donec in exilio patria Semotus ab illa
Vixero, erunt lachrimæ potus & esca mei.
Nullaque cessabit tristes lira promere questus;
Suspirare quies plangere carmen erit.
Dum cœlum intueor sursum dum lumina verto,
Atque tuo supero cogor amore frui.
Lachrimor, & tristi singultu viscera pressans;
Suspirare quies plangere carmen erit.
Quando erit illa dies cum te mea vita videre

Diter; & hoc semper spes mea posse frui.
Totus vt igne tuo tete liquefactus amarem;
Vt iam vita mihi non nisi amara foret;
Ad te confugio rerum dulcissime Iesu;
Quando dabis seruo gaudia vera tuo.
O amor immensus pietas mirabilis omni
Tempore, Rex serui seruus amore sui est.
Eripe captiuum, Rex vincula cæceris huius
Rumpe; quid immensas protrahis vsq. moras:

Ad Christum natum in Præsepio.

VALE, breues clamant tecti de culmine pulli,
Vt vaga det folijs mater hirundo cibos.
Tale ego de fragili clamabo cacumine mundi;
Vt diuina meus viscera tangat amor.
Seu gemitus alta meditatur ab arbore mæstos;
Voce vocans comitem blanda columba thori:
Non secus ex imo deductos pectore questus
Ad patrios mittam nuntia fida sinus.
Spectando vigiles tenuarunt æthera visus,
Lumnia suspectu sunt mihi fessa suo.
O Deus hanc animam, misera ne morte fatiscat,
Exue iam Summis te precor alme malis.
Supplicij parcus veniæ largissimus idem;

Post tua terga scelus reijcis omne meum:
Quippe tibi nullos ater canet orcus honores;
Nec laudes vnquam mors canet atra tuas.
Nec fidei promissa tuæ, felicia Regna,
Exspectat stygijs obruta turba vadis.
Mira tibi semper fundant præconia viuis
Qualia nos totum fundimus ore diem.
Me Deus incolumem letalibus exime morbis,
Fac teneam stabilis dulce salutis iter.
Sic tua magnificis resonabit gloria templis;
Sic dabimus cunctos Carmina festa dies.

Ad Beatissimam Virginem Luciam.

SIDERA vt auricomi radijs Titania phæbi
Splendescunt: Phæbiq. soror, quæ cornua cælo
Nunc formosa gerit; plenum nunc induit orbem,
Nunc obscura latet, manesq. Acheronte silentes,
Æthereos terret coniux Plutonia vultus.
Sic tua lux oculos pulcherrima Lucia nostros
Irradiat; tenebrasque e corpore discutit ægro,
Datque videre iubar, sine quo non ætheris arces
Non cælo subiecta videt. Sed quo feror? aut quis
Audeat igniuomum tecum componere Solem?
Ille

Ille licet pelago surgens rubicundus Eoo
Cæruleum roseo perfundat nectare cælum.
Obuius ante tuos celabit lumina vultus
Inque coloratum retrahet mare pallidus ignes.
Lucifer obscuræ tegitur caligine nubis,
Et nigra sub nocte latet, lunaque propinqua
Deficit, & totum patitur tenebrescere cælum.
At tua lux quāquā tellus, mare, nubila, & æther,
Stent aduersa manet; nulloque abscondita sæclo
Deficiet; dum sæcla polis voluentibus ibunt.
Lucifer effundit; cæli licet arduus alti
Regna colat; mortale iubar, quod corpore toto
Ius habet in fragili; tua lux diuinior illo est:
Et quæ corporibus cum sit medicina caducis,
Est animis etiam rebus solamen in arctis.
Lucifer exurit terras velut ignis & vrens
Omnia consumit; tua lux velut ignis adurit
Pectora. sed tali, quæ flagrant pectora flamma
Nobiliora manent, superæq. simillima genti.
Lucifer illustrat mortalia lumina & illo
Quidquid habet mundi moles immensa videmus
Si tamen ægrotent oculi, grauis incubat vmbra:
Quamquam Hiperioniæ distent oriente quadrigæ;
Et Tharthesiaca spatijs æqualibus vnda.
At tua lux nescit vmquam nocuisse videnti.
Si tamen illa potest mortali e sede videri,
Nam si Phæbeæ similis foret, inque minorem

Irrue-

Irrueret Sol ipſe; & ſidera cuncta manerent
Squallida, fulgentes atra ferrugine vultus.
Lucifer immenſi dum circuit ætheris arces
Dat iubar; vtque vices velocia tempora ſeruant;
Itque reditque viam toties; oriturque caditque;
Et peragit lento duodena animalia greſſu.
At tua lux immota manet; cæloque ſupremo
Fulget, vbi è noſtris euicta laboribus æuum
Tranſigis, æternum volucrem Titana mouere
Sub pedibus curamque videns lathoida fratris,
Aſtraque præcipites agitare micantia currus.
Ergo oculos huc flecte tuos, oculoſq. tuorum
Sancta potens recrea, fragiles & lucis egentes.
Luminibuſq. animæ radios immitte coruſcos;
Vt cælum penetrare queant, atque altius arcem
Intendiſſe acrem, teque in ſplendore ſedentem,
Inter cælicolas maieſtatemque Tonantis
Cernere diuino, cuius tu Lucia & orbis
Lucifer; hauſiſti radioſam e lumine lucem.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.

ROMAE, *Apud Aloyſium Zannettum*.
M D XCVII.